

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь
Вучэбна-метадычнае аб'яднанне па адукацыі
ў галіне культуры і мастацтваў

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Першы намеснік Міністра адукацыі
Рэспублікі Беларусь

_____ І.А.Старавойтава

«___» _____ 2020 г.

Рэгістрацыйны № ТД-_____/тып.

ІНСТРУМЕНТАЛЬНЫ АНСАМБЛЬ

(скрыпка, альт, віяланчэль)

*Тыпавая вучэбная праграма павучэбнай дысцыпліне
для спецыяльнасці 1-17 03 01 Мастацтва эстрады (па напрамках),
направку спецыяльнасці
1-17 03 01-01 Мастацтва эстрады (інструментальная музыка)*

УЗГОДНЕНА

Начальнік аддзела ўстаноў
адукацыі Міністэрства
культуры Рэспублікі Беларусь

_____ А. Г. Каваленя

«___» _____ 2020 г.

Старшыня вучэбна-метадычнага
аб'яднання па адукацыі ў галіне
культуры і мастацтваў

_____ А. А. Корбут

«___» _____ 2020 г.

УЗГОДНЕНА

Начальнік галоўнага ўпраўлення
прафесійнай адукацыі Міністэрства
адукацыі Рэспублікі Беларусь

_____ С. А. Каспяровіч

«___» _____ 2020 г.

Прарэктар па навукова-метадычнай
рабоце дзяржаўнай установы адукацыі
«Рэспубліканскі

інстытут вышэйшай школы»

_____ І. У. Цітовіч

«___» _____ 2020 г.

Эксперт-нормакантралёр

_____ 2020 г.

Мінск
2020

СКЛАДАЛЬНІКІ:

Т. У. Дзейко, дацэнт кафедры мастацтва эстрады ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»;

А.В. Шэдава, загадчык кафедры мастацтва эстрады ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

кафедра музычна-педагагічнай адукацыі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя М. Танка» (пратакол № 4 ад 22.10.2019 г.);

А.А. Мурзіч, мастацкі кіраўнік установы «Заслужаны калектыў Рэспублікі Беларусь “Беларускі дзяржаўны акадэмічны музычны тэатр”», заслужаны работнік культуры Рэспублікі Беларусь

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ Ё ЯКАСЦІ ТЫПАВОЙ:

кафедрай мастацтва эстрады ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 3 ад 24.10.2019 г.);

прэзідыумам навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 2 ад 11.12.2019 г.);

секцыяй па спецыяльнасці 1-17 03 01 Мастацтва эстрады (па напрамках) навукова-метадычнага савета па харэаграфіі і мастацтве эстрады вучэбна-метадычнага аб’яднання па адукацыі ў галіне культуры і мастацтваў (пратакол № 2 ад 16.12.2019 г.)

Адказны за рэдакцыю: В. Б. Кудласевіч

Адказны за выпуск: Т. У. Дзейко

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Тыпавая вучэбная праграма па вучэбнай дысцыпліне «Інструментальны ансамбль» распрацавана для вышэйшых навучальных устаноў Рэспублікі Беларусь у адпаведнасці з патрабаваннямі адукацыйнага стандарту па спецыяльнасці 1-17 03 01 Мастацтва эстрады (па напрамках).

Вучэбная дысцыпліна «Інструментальны ансамбль (скрыпка, альт, віяланчэль)» з'яўляецца важнейшай і неабходнай для студэнтаў, якія авалодваюць майстэрствам ігры на струнна-смычковых інструментах. Ансамблевае выканальніцтва мае вялікае значэнне ў падрыхтоўцы да самастойнай прафесійнай дзейнасці будучых выкладчыкаў і ўдзельнікаў ансамбляў, аркестраў. Знаёмства з шырокім дыяпазінам акадэмічнай, джазавай, рок- і поп-музыкі, вывучэнне стылістычна і мастацка разнастайнай музычнай літаратуры садзейнічае ўсебаковаму развіццю музыкантаў.

Вучэбная дысцыпліна «Інструментальны ансамбль» цесна ўзаемазвязана з такімі вучэбнымі дысцыплінамі дзяржаўнага кампанента, як «Спецінструмент», «Аркестравы клас», «Аранжыроўка і пералажэнне музычных твораў» і вучэбнай дысцыплінай кампанента ўстановы вышэйшай адукацыі «Імправізацыя на спецінструменце».

Мэтай вучэбнай дысцыпліны «Інструментальны ансамбль» з'яўляецца падрыхтоўка высокакваліфікаваных спецыялістаў, якія валодаюць мастацкім музычна-выканальніцкім майстэрствам ансамблевай ігры.

Мэта вучэбнай дысцыпліны абумоўлівае наступныя *задачы*:

- развіць комплекс музыкальных здольнасцей, неабходных для ансамблевага выканальніцтва (дакладнае інтанаванне, адчуванне ансамблевага рытму, уменне слухаць галасы калег па ансамблі і г. д.);
- выпрацаваць свабоднае валоданне тэхнічнымі сродкамі і штрыхамі ў музычных творах розных стылявых напрамкаў;
- навучыць разуменню мастацкай задумы аўтара музычнага твора і прыёмам яе ўвасаблення пры ансамблевым выкананні;
- сфарміраваць мастацкі густ.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны «Інструментальны ансамбль» выпускнік павінен *ведаць*:

- прынцыпы ансамблевага выканання музычнага твора;
- прынцыпы рэалізацыі мастацкай задумы аўтара;
- формы і жанры поліфанічнай і гамафонна-гарманічнай музыкі розных стыляў і кірункаў акадэмічнай, джазавай, рок- і поп-музыкі для інструментальнага ансамбля;
- спецыфіку ігры на акустычных і электраінструментах у ансамблі;
- спосабы выкарыстання тэхнічных сродкаў выразнасці;

– выканальніцкія сродкі выразнасці у ансамблі;

умець:

– увасабляць прынцыпы ансамблевага выканання музычнага твора на практыцы;

– рэалізоўваць мастацкую задуму аўтара;

– выконваць у ансамблі творы розных форм і жанраў поліфанічнай і гамафонна-гарманічнай музыкі розных стыляў і кірункаў;

– ужываць спецыфіку ігры на акустычных і электраінструментах у ансамблі;

– выкарыстоўваць тэхнічныя сродкі выразнасці;

– самастойна працаваць над музычным творам;

– прафесійна карыстацца выканальніцкімі сродкамі выразнасці ў ансамблі падчас стварэння інтэрпрэтацыі музычнага твора;

валодаць:

– прынцыпамі самастойнай работы над музычным творам.

Засваенне адукацыйнай праграмы па напрамку спецыяльнасці 1-17 03 01-01 Мастацтва эстрады (інструментальная музыка) абавязана забяспечыць фарміраванне наступных груп кампетэнцый.

Акадэмічныя кампетэнцыі:

АК-1. Умець выкарыстоўваць базавыя навукова-тэарэтычныя веды для вырашэння тэарэтычных і практычных задач.

АК-4. Умець працаваць самастойна.

АК-8. Валодаць навыкамі вуснай і пісьмовай камунікацыі.

АК-9. Умець вучыцца, самастойна павышаць сваю кваліфікацыю на працягу ўсяго жыцця.

Сацыяльна-асобасныя кампетэнцыі:

САК-6. Умець працаваць у калектыве.

Прафесійныя кампетэнцыі:

Выканальніцкая дзейнасць

ПК-1. Удзельнічаць у якасці артыста, прадзюсара эстрадных калектываў (тэатральных, музычных) розных творчых напрамкаў.

ПК-2. Валодаць асновамі распрацоўкі эстрадных відовішчаў, канцэртаў, спектакляў.

ПК-3. Ствараць і выконваць праграмы з рознахарактарных твораў у розных формах, жанрах і стылях акадэмічнай, джазавай, рок- і поп-музыкі.

Творчая дзейнасць

ПК-5. Фарміраваць мастацкі рэпертуар, распрацоўваць сцэнарыі.

ПК-6. Рыхтаваць творчыя выступленні мастацкіх калектываў і весці канцэртную работу ў рэгіёне і за яго межамі.

ПК-7. Распрацоўваць і арганізоўваць творчыя праекты.

Педагагічная дзейнасць

ПК-8. Выкладаць спецыяльныя дысцыпліны, вывучаць перадавы педагагічны і выканальніцкі вопыт, творча карыстацца ім у сваёй педагагічнай дзейнасці.

ПК-9. Працаваць з вучэбнымі планамі і праграмамі, метадычнымі рэкамендацыямі па арганізацыі працэсу навучання і выхавання.

ПК-10. Планаваць працэс навучання і выхавання ў адпаведнасці з распрацаванымі нарматыўнымі дакументамі і дыдактычнымі матэрыяламі.

ПК-12. Выкарыстоўваць сучасныя метадыкі і тэхнічныя сродкі навучання.

ПК-13. Рыхтаваць і ажыццяўляць справаздачныя заняткі па вучэбнай дысцыпліне ў форме акадэмічных канцэртаў, творчых паказаў.

На вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Інструментальны ансамбль» усяго адведзена 494 гадзіны, 282 з іх – аўдыторныя (практычныя) заняткі.

Рэкамендаваныя формы кантролю ведаў студэнтаў – залікі, экзамены.

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

Тэмы	Колькасць аўдыторных (практычных) гадзін
Уводзіны	4
<i>Тэма 1.</i> Асаблівасці настройкі музычных інструментаў у ансамблі і аркестры	4
<i>Тэма 2.</i> Падбор праграмы	10
<i>Тэма 3.</i> Інтанававанне	40
<i>Тэма 4.</i> Штрыхі	40
<i>Тэма 5.</i> Аплікатура	20
<i>Тэма 6.</i> Вібрацыя	10
<i>Тэма 7.</i> Рытм	60
<i>Тэма 8.</i> Тэмп і дынаміка	10
<i>Тэма 9.</i> Вывучэнне музычных форм у розных эстрадных стылях	40
<i>Тэма 10.</i> Выканальніцкае майстэрства ў асноўных джазавых стылях	40
<i>Тэма 11.</i> Канцэртнае выступленне	4
Усяго...	282

ЗМЕСТ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Уводзіны

Задачы і мэты вучэбнай дысцыпліны ў музычным развіцці і спецыяльнай падрыхтоўцы студэнтаў выканання ў інструментальным ансамблі. Стварэнне адзінагаворчага калектыву – галоўная ўмова арганізацыі навучальнага і творчага працэсаў у класе інструментальнага ансамбля. Падбор удзельнікаў ансамбля. Улік індыўідуальных якасцей, музыкальных здольнасцей, тэхнічнай і псіхалагічнай сумяшчальнасці ўдзельнікаў ансамбля.

Тэма 1. Асаблівасці настройкі музычных інструментаў у ансамблі і аркестры

Адрозненні настройкі музычных інструментаў у ансамблі і аркестры ад сольнай настройкі. Спецыфіка інтанавання і гучання інтэрвалаў і акордаў у працэсе ансамблевага выканальніцтва.

Тэма 2. Падбор праграмы

Улік індыўідуальных асаблівасцей кожнага ўдзельніка музычнага калектыву пры падборы праграмы для інструментальнага ансамбля. Выкарыстанне музычных твораў для інструментальнага ансамбля розных стылявых напрамкаў акадэмічнай, джазавай, рок- і поп-музыкі.

Тэма 3. Інтанаванне

Інтанацыйныя цяжкасці пры ансамблевым выкананні. Паступовае фарміраванне інтанацыйнага адзінства ў ансамблі ў працэсе сумеснай работы. Вывучэнне фрагментаў музычных твораў рознымі складамі інструментаў. Кантроль строю ў час выканання.

Тэма 4. Штрыхі

Развіццё навыкаў ансамблевай ігры: прынцыпы сумеснага выканання штрыхоў, артыкуляцыі ў ансамблевай практыцы. Прынцыпы рэдагавання штрыхоў. Дасягненне выразнага гучання розных фактурных кантрапунктаў. Стылістычныя асаблівасці выканання штрыхоў у творах розных кампазітараў.

Тэма 5. Аплікатура

Выкарыстанне адзіных аплікатурных прынцыпаў у працэсе ансамблевага выканання. Свабоднае арыентаванне ва ўсіх танальнасцях у храматычнай паслядоўнасці. Узаемадзеянне аплікатуры і дакладнага інтанавання. Аплікатурнае бачанне меладычнага матэрыялу, мысленне аплікатурнымі стандартамі. Трэнінг на аўтаматызм выканання аплікатурных структур. Дасягненне адзінства тэмбру розных музычных інструментаў у ансамблі.

Тэма 6. Вібрацыя

Адзінства вібрацыі ва ўсіх удзельнікаў інструментальнага ансамбля. Разнастайнасць вібрацыі ў залежнасці ад стылістычных асаблівасцей і характару выконваемай музыкі.

Тэма 7. Рытм

Адзінства рытмічнай артыкуляцыі ў ансамблевым выкананні. Цэзура, рубата і агагічныя адхіленні як галоўныя сродкі мастацкай выразнасці. Рытмічная артыкуляцыя ў залежнасці ад стылістычных асаблівасцей і характару выконваемай музыкі. Спалучэнне рытмічнай дакладнасці з выразным мастацкім выкананнем.

Тэма 8. Тэмп і дынаміка

Фарміраванне адзінага пачуцця тэмпу ўдзельнікаў інструментальнага ансамбля. Прыёмы кіравання, якія выкарыстоўваюцца пры ансамблевым выкананні. Паказ уступу, зняцця гучнасці, змены тэмпу, паўз, атакі апорных гукаў; філіравання гукаў, змены дынамікі. Адзінства тэмпу ў музычным творы.

Валоданне дынамікай ад «pp» да «ff». Крэшчэнда, дымінуэнда. Сфарцэнда, «fp». Залежнасць дынамікі ад стылю музычнага твора. Рэльефная, тэрасная і графічная дынаміка. Выкарыстанне інтанацыйных эфектаў з мэтай агучвання дынамічных ліній і гарманічнай выразнасці.

*Тэма 9. Вывучэнне музычных форм
у розных эстрадных стылях*

Аналітычная праца над музычным творам. Усведамленне ідэйна-мастацкага зместу, формы, стылю сачынення; вызначэнне функцый галасоў (кантрапунктаў); выяўленне кульмінацыі ў частках, раздзелах і асобных фразях. Адзінства інтэрпрэтацыі і адчування музычнага вобраза ў інструментальным ансамблі. Бездакорнае вывучэнне індывідуальнай партыі кожным удзельнікам ансамбля як абавязковая ўмова паспяховай работы інструментальнага ансамбля.

*Тэма 10. Выканальніцкае майстэрства
ў асноўных джазавых стылях*

Блюз. Азнаямленне з разнавіднасцямі блюза. Вывучэнне гарманічнай асновы класічнага дванаццацітактавага блюза. Блюзавы лад, блюзавыя тоны. Асаблівасці штрыхоў, артыкуляцыі, манеры выканання. Свінг. Трыёльная пульсаванне. Вывучэнне характэрных для свінга акцэнтаў, артыкуляцыі і штрыхоў, фразіроўкі. Выкананне твораў у стылі свінг. Джаз-рок. Вывучэнне рытмічных канфігурацый у стылі джаз-рок: сінкопы, акцэнты, нюансы, артыкуляцыя штрыхоў, штрыхавыя асаблівасці. Выкананне твораў у стылі джаз-рок. Вывучэнне выканальніцкай манеры ўдзельнікаў ансамбля – майстроў эстрады. Спецыфіка ігры на электрычных інструментах (электраскрыпка, электравіяланчэль). Асаблівасці гуказдабывання і выканання штрыхоў.

Тэма 11. Канцэртнае выступленне

Максімальная мабілізацыя ўвагі, канцэнтраванасць творчых сіл, эмацыянальны настрой як асноўныя ўмовы паспяховасці канцэртнага выступлення. Шматбаковасць мастацкага вобраза. Змест мастацкіх вобразаў у працэсе выканання канцэртнай праграмы. Артыстызм.

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

Асноўная

1. Беларуская музыка XVI–XVII стагоддзяў [Ноты] : вучэб.-метадыч. рэкамендацыі для ігры ў ансамблях / склад. Л. П. Касцюкавец. – Мінск : б. в., 1990. – 139 с.
2. Бычков, О. В. Формирование ансамблевой техники музыканта-исполнителя : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / О. В. Бычков ; СПбГУКИ. – СПб., 2006. – 24 с.
3. Верхолаз, Р. А. Вопросы методики чтения нот с листа / Р. А. Верхолаз. – М. : Изд-во Академии педагогических наук РСФСР, 1960. – 44 с.
4. Вяртанне да спадчыны [Ноты] : зб. канцэртных твораў для ансамбля цымбалістаў : вучэб. дапам. / Беларус. дзярж. ін-т праблем культуры ; уклад. Я. П. Гладкоў. – Мінск : Тэхнапрынт, 2005. – 87 с.
5. Джазовая панорама [Ноты] / сост. Ж. Брагинская. – Вып. 2. Партитура, дирекцион, клавир. – М. : Музыка, 1990. – 139 с.
6. Зеленин, В. М. Работа в классе ансамбля / В. М. Зеленин. – Минск : Выш. шк., 1979. – 58 с.
7. Инструментальные ансамбли / сост. В. А. Гевиксман. – М. : Сов. Россия, 1985. – 126 с. : ноты. – (Библиотечка «В помощь художественной самодеятельности» ; № 5, 1985).
8. Инструментальные ансамбли / сост. С. В. Мага. – М. : Сов. Россия, 1987. – 127 с. : ноты. – (Библиотечка «В помощь художественной самодеятельности» ; № 1, 1987).
9. Инструментальные ансамбли / сост. Ю. П. Блинов. – М. : Сов. Россия, 1986. – 126 с. : ноты. – (Библиотечка «В помощь художественной самодеятельности» ; № 1, 1986).
10. Камерно-инструментальная музыка белорусских композиторов XX века [Ноты] : учеб. пособие для студентов вузов, учащихся средних спец. учеб. учреждений культуры и искусства / Белорус. гос. акад. музыки ; сост. В. А. Антоневич. – Минск : б. и., 2003. – 114 с.
11. Камерно-инструментальная музыка белорусских композиторов XX–XXI веков [Ноты] : учеб. пособие для студентов вузов, учащихся средних спец. учеб. заведений культуры и искусства. Вып. 3 / Белорус. гос. акад. музыки, Проблемная науч.-исслед. лаборатория музыки ; сост. И. М. Головач ; вступ. ст. Е. В. Лисовой. – Минск : [б. и.], 2005. – 61 с.

12. *Киянов, Б. П.* Руководство по инструментовке : для эстрадных оркестров и ансамблей / Б. Киянов, С. Воскресенский. – Л. : Музыка, Ленингр.отд-ние, 1978. – 181 с.

13. *Кузнецов, В. Г.* Теория и методика учебно-творческого процесса в любительских эстрадных оркестрах и ансамблях : учебник для вузов искусств и культуры / В. Кузнецов. – М. : Музыка, 2000. – 244 с.

14. *Максимов, Е. И.* Оркестры и ансамбли русских народных инструментов : исторические очерки : учеб. пособие для институтов культуры и искусств / Е. Максимов ; общ.ред. С. Аксюка. – М. : Сов. композитор, 1983. – 151 с.

15. Народно-инструментальное исполнительство Беларуси : вопросы теории, истории и методики : учеб. пособие / Белорус. гос. ин-т проблем культуры ; ред.-сост. Л. В. Шибаева. – Минск : [б. и.], 2004. – 148 с.

16. *Нейгауз, Г. Г.* Об искусстве фортепианной игры : записки педагога / Г. Г. Нейгауз ; ред. Д. В. Житомирский. – М. : Музыка, 1982. – 298 с.

17. *Погорелова, Л. К.* Камерно-инструментальная музыка: история, методика, исполнительство : учеб. пособие / Л. К. Погорелова. – СПб. : Планета музыки, 2019. – 380 с.

18. *Подуровский, В. М.* Психологическая коррекция музыкально-педагогической деятельности : учеб. пособие для студентов вузов / В. М. Подуровский, Н. В. Суслова. – М. : ВЛАДОС, 2001. – 318 с.

19. *Ризоль, Н. И.* Очерки о работе в ансамбле баянистов : на основе опыта квартета баянистов Киевской филармонии / Н. И. Ризоль. – М. : Сов. композитор, 1986. – 221 с.

20. *Романенко, В. В.* Учись импровизировать : учеб. пособие / В. В. Романенко. – СПб. : Лань : Планета музыки, 2017. – 125 с.

21. *Тихонов, Б. Д.* Основы методики музыкальных занятий в самодеятельном оркестре русских народных инструментов : учеб. пособие по курсу «Методика работы с самодеятельным оркестром народных инструментов» для студентов институтов культуры / Б. Д. Тихонов. – М. : [б. и.], 1978. – 49 с.

22. *Федченко, А. И.* Инструментоведение и инструментовка : учебник для студентов высш. учеб. заведений, обучающихся по специальности «Народное художественное творчество» / А. И. Федченко. – Орел : Издательский Дом «Орлик» : Издатель А. Воробьев, 2006. – 407 с.

23. Эстрадные оркестры и ансамбли [Ноты] : репертуарное пособие. Вып. 1 / сост. Ю. Чугунов. – Партитура. – М. : Музыка, 1983. – 126 с.

Дадатковая

1. В стиле ретро [Ноты] : для вокально-инструментальных ансамблей : дирекцион. Вып. 4 / сост. Б. Селиванов. – М. : Сов. композитор, 1991. – 69 с.

2. *Волчок, Т. И.* Клавирные инструменты как объект европейской художественной культуры : автореф. дис. ... канд. искусствоведения : 17.00.09 / Т. И. Волчок ; БГУКИ. – Минск, 2017. – 23 с.
3. Джаз, рок, фьюжн [Ноты] : для инструментальных ансамблей / сост. Ю. Н. Чугунов. – Партитура. – М. : Сов. композитор, 1991. – 95 с.
4. Джазовые концертные композиции [Ноты] : для джазовых ансамблей. Вып. 6. – Партитура. – М. : Сов. композитор, 1989. – 151 с.
5. Джазовые концертные композиции [Ноты] : для джазовых ансамблей. Вып. 7. – Партитура. – М. : Сов. композитор, 1990. – 103 с.
6. *Дубравин, Я. И.* Синий вечер [Ноты] : пьесы для инструментальных эстрадных ансамблей / Я. Дубравин. – Партитура. – М. : Сов. композитор, 1977. – 72 с.
7. *Клебанов, Д. Л.* Искусство инструментовки / Д. Л. Клебанов. – Киев :МузичнаУкраїна, 1972. – 218 с.
8. *Козолупова, Г. С.* С. М. Козолупов : жизнь и творчество / Г. С. Козолупова. – М. : Музыка, 1986. – 127 с.
9. *Максимов, Е. И.* Ансамбли и оркестры гармоник : пособие для руководителей самодеятельных коллективов / Е. И. Максимов. – М. : Сов. композитор, 1979. – 174 с.
10. *Немцева, О. А.* Популярная музыка для баяна и аккордеона: XX – начало XXI в. / О. А. Немцева. – Минск : БГУКИ, 2018. – 189 с.
11. Ритм[Ноты] : танцевальные пьесы в стиле «биг-бит» : для эстрадного ансамбля. Вып. 5 / сост. В. Бугринов. – Голоса с дирекционом. – Л. ; М. : Сов. композитор, 1978. – 31 с., 8 парт. (8 с.).
12. Рок-клуб [Ноты] : дирекцион для рок-групп и эстрадных ансамблей. Вып. 1 / сост. С. Корбань. – Дирекцион. – Киев :МузичнаУкраїна, 1988. – 62 с.
13. Рок-клуб [Ноты] : дирекцион для рок-групп и эстрадных ансамблей. Вып. 3 / сост. С. Корбань. – Дирекцион. – Киев :МузичнаУкраїна, 1990. – 70 с.
14. Рок-клуб [Ноты] : дирекцион для рок-групп и эстрадных ансамблей. Вып. 2 / сост. С. А. Корбань. – Киев :МузичнаУкраїна, 1989. – 62 с.
15. Хрестоматия эстрадных оркестров и ансамблей [Ноты]. – Партитура и дирекцион. – М. : Музыка, 1988. – 254 с.
16. *Цзя, Ян.* Традиционные струнные инструменты в музыке и живописи Китая: образно-ассоциативные связи : автореф. дис. ... канд. искусствоведения : 17.00.09 / Ян Цзя ; БГУКИ. – Минск, 2017. – 24 с.

Метады і тэхналогіі выкладання вучэбнай дысцыпліны

У ліку эфектыўных педагогічных методаў і тэхналогій выкладання вучэбнай дысцыпліны «Інструментальны ансамбль» варта вылучыць:

– метады праектаў:поўна адказвае патрабаванням сучаснай адукацыі, паколькі з’яўляецца практыка-арыентаваным і асобна арыентаваным. Дадзены метады дае вялікі прастор для развіцця творчых здольнасцей і творчага мыслення, накіраваны на развіццё камунікатыўных навыкаў, з’яўляецца формай ацэнкі ў працэсе бесперапыннай адукацыі, дае магчымасць ранняга фарміравання прафесійназначных уменняў, дазваляе студэнту самастойна фарміраваць уласныя інтэлектуальныя структуры, выходзіць здольнасць да навучання, развагі, дзеяння. Метады праектаў фарміруе крэатыўна-інтэлектуальную актыўнасць і шырокае засваенне інфармацыйных тэхналогій;

– метады творчых майстэрняў:педагогічная тэхналогія накіравана на раскрыццё індывідуальнасці чалавека, яго рэалізацыю права на развіццё ўсіх здольнасцей. З’яўляецца не прамая перадача інфармацыі, а сумесны пошук ведаў;

– брыгадны метады:арганізацыі працы ў брыгадзе разам з тэхнічнымі, тэхналагічнымі і арганізацыйнымі задачамі павінны вырашацца і пытанні сацыяльна-псіхалагічнага характару (узаемазмяняльнасць, стаўленне да працы, псіхалагічная сумяшчальнасць і г. д.).

Брыгадны метады прадугледжвае падзел навучэнцаў на групы для вырашэння аднолькавых або розных задач. Пры падзеле студэнтаў на брыгады варта ўлічваць індывідуальныя асаблівасці кожнага, яго асобныя магчымасці для выканання пастаўленай задачы;

– метады аналізу пэўных сітуацыйзключаецца ў тым, што на занятку студэнты ў групах аналізуюць і вырашаюць канкрэтныя праблемныя сітуацыі, узятыя ў асноўным з прафесійнай практыкі. Годнасць метаду заключаецца ў тым, што ў працэсе аналізу і вырашэння канкрэтнай сітуацыі навучэнцы звычайна дзейнічаюць па аналогіі з рэальнай прафесійнай практыкай, г. зн. абапіраюцца на свой вопыт, выкарыстоўваюць у вучэбнай аўдыторыі тыя спосабы, сродкі і крытэрыі аналізу, якія былі набыты імі ў працэсе навучання. Галоўнае – студэнты не толькі атрымліваюць патрэбныя тэарэтычныя веды, але і вучацца прымяняць іх на практыцы;

– праблемны метады – гэта метады, які прадугледжвае падачу новага навучальнага матэрыялу праз стварэнне праблемнай сітуацыі, рашэнне якой патрабуе ад навучэнца ўкладання інтэлектуальных сіл.

Метадычныя рэкамендацыі па арганізацыі і выкананні самастойнай работы студэнтаў па вучэбнай дысцыпліне

Самастойная работа студэнтаў арганізуецца ў адпаведнасці з палажэннем аб самастойнай рабоце студэнтаў і ажыццяўляецца ў выглядзе аўдыторных і пазааўдыторных форм. Для ацэнкі якасці самастойнай работы студэнтаў ажыццяўляецца кантроль за яе выкананнем.

Важную ролю ў працэсе фарміравання прафесійнага эстраднага або джазавага музыканта іграе праца над рэпертуарам. Менавіта тут закладваюцца і развіваюцца асноўныя выканальніцкія навыкі. Пры падборы рэпертуару выкладчык павінен улічваць мастацкую каштоўнасць, эстэтычную і практычную значнасць музычных твораў, іх адпаведнасць выканальніцкаму ўзроўню ансамбля і педагогічную мэтазгоднасць.

Праца над джазавым рэпертуарам, акрамя агульных выканальніцкіх, ставіць шэраг новых спецыфічных задач, многія з якіх павінны вырашацца ў комплексе з выкарыстаннем тэарэтычных ведаў і практычных навыкаў, атрыманых пры вывучэнні іншых дысцыплін (спецінструмент, імправізацыя, аранжыроўка і пералажэнне музычных твораў, аркестравы клас, гармонія).

Пры самастойных занятках вялікую карысць прыносяць прымяненне тэхнічных сродкаў навучання. Гэта і выкарыстанне ў працы CD з серыі «Play-Along!» Jamey Aebersold'a, і запіс свайго выканання з наступным аналізам, а таксама выкарыстанне ў працы drumsmachine, секвенсараў, праглядаў відэаматэрыялаў (канцэртныя выступленні, майстар-класы выдатных выканаўцаў).

Рэкамендаваныя сродкі дыягностыкі:

- 1) кантрольны ўрок;
- 2) залік;
- 3) экзамен.

Акрамя выступленняў на заліках і іспытах, студэнты абавязаныя выступіць на мерапрыемствах з удзелам кафедры ў складзе ансамбля.

Выступленні студэнтаў на розных канцэртах і праслухоўваннях могуць быць улічаныя прадметна-метадычнай камісіяй пры выстаўленні сумарнай ацэнкі на экзамене ў канцы семестра.

Крытэрыі ацэнкі вынікаў вучэбнай дзейнасці

1 (адзін) – адмова ад выканання праграмы па інструментальным ансамблі, адсутнасць наапалення ведаў і кампетэнтнасці ў рамках адукацыйнага стандарту.

2 (два) – фрагментарныя ведаы ў рамках адукацыйнага стандарту; ведаы асобных музычна-выканальніцкіх крыніц, рэкамендаваных вучэбнай праграмай дысцыпліны; няўменне выкарыстаць музычную тэрміналогію, наяўнасць у выкананні грубых і лагічных памылак, адсутнасць сумеснага музіцыравання ў ансамблі; эмацыянальная пасіўнасць, нізкі ўзровень музычна-выканальніцкай культуры.

3 (тры)– недастаткова поўны аб’ём ведаў у рамках адукацыйнага стандарту; выкананне музычных твораў з істотнымі і лагічнымі памылкамі; слабае валоданне тэхнічнымі сродкамі і штрыхамі ў музычных творах розных стылявых напрамкаў; пасіўнасць на занятках, нізкі ўзровень музычнай культуры выканання ў ансамблі.

4 (чатыры) – дастатковы аб’ём ведаў у рамках адукацыйнага стандарту; засваенне праграмы па інструментальным ансамблі, рэкамендаванай вучэбнай праграмай дысцыпліны; лагічнае выкананне музычных твораў без істотных памылак; валоданне прынцыпамі ансамблевага выканання; недакладнае інтанаванне, адчуванне ансамблевага рытму, уменне слухаць галасы іншых партый.

5 (пяць) – дастатковы аб’ём ведаў у рамках адукацыйнага стандарту; валоданне тэхнічнымі сродкамі і штрыхамі ў музычных творах розных стылявых напрамкаў; дастатковы ўзровень музычна-выканальніцкай культуры ў ансамблі; разуменне мастацкай задумы аўтара музычнага твора і прыёмаў яе ўвасаблення пры ансамблевым выкананні; недакладнае інтанаванне, рытм, штрыхі.

6 (шэсць) – досыць поўныя сістэматызаваныя ведаы ў мастацкім музычна-выканальніцкім майстэрстве ансамблевай ігры; прысутнасць комплексу музыкальных здольнасцей (інтанаванне, адчуванне ансамблевага рытму, уменне слухаць галасы калег па ансамблі); недасканалыя сродкі выразнасці рэалізацыі мастацкай задумы аўтара.

7 (сем)– сістэматызаваныя і поўныя ведаы ў мастацкім музычна-выканальніцкім майстэрстве ансамблевай ігры; наяўнасць комплексу музыкальных здольнасцей (дакладнае інтанаванне, рытм, штрыхі, уменне слухаць галасы калег па ансамблі); разуменне мастацкай задумы аўтара музычнага твора і прыёмаў яе ўвасаблення пры выкананні ў ансамблі; засваенне асноўнай і дадатковай музычнай літаратуры, рэкамендаванай

вучэбнай праграмай дысцыпліны; недасканалае валоданне тэхнічнымі сродкамі выразнасці.

8 (восем) – сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды ў аб'ёме вучэбнай праграмы; наяўнасць комплексу музыкальных здольнасцей (дакладнае інтанаванне, адчуванне ансамблевага рытму, уменне слухаць галасы калег па ансамблі і г. д.); свабоднае валоданне тэхнічнымі сродкамі і штрыхамі ў музычных творах розных стылявых напрамкаў; здольнасць самастойна вырашаць складаныя праблемы ў рамках вучэбнай праграмы; засваенне асноўнай і дадатковай музычнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай дысцыпліны; актыўная самастойная праца і сістэматычны ўдзел у розных канцэртных мерапрыемствах; высокі музычна-мастацкі густ выканання.

9 (дзевяць) – сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды ў мастацкім музычна-выканальніцкім майстэрстве ансамблевай ігры; наяўнасць музыкальных здольнасцей (дасканалае інтанаванне, артыкуляцыя штрыхоў, рытмічных узораў, баланс гучання, уменне слухаць галасы калег па ансамблі і г. д.); наяўнасць мабілізацыі ўвагі, канцэнтрацыі творчых сіл, сваіх адносін да выканання, адзінства інтэрпрэтацыі, сумеснае адчуванне асноўнага музычнага вобраза, мастацкі густ; актыўная самастойная праца і сістэматычны ўдзел у канцэртах.

10 (дзесяць) – сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды ў мастацкім музычна-выканальніцкім майстэрстве ансамблевай ігры; бездакорнае выкананне праграмы; адзінства інтэрпрэтацыі музычнага твора, сумеснае адчуванне асноўнага музычнага вобраза, мастацкі густ, дасканалае інтанаванне, асэнсаваны рытм, баланс гучання, дынаміка, тэмп; поўнае і глыбокае засваенне асноўнай і дадатковай музычнай літаратуры ў рамках вучэбнай праграмы; здольнасць самастойна і творча вырашаць складаныя праблемы пры выкананні музычных твораў у ансамблі; улічваць спецыфіку ігры на электраінструментах; удзел у канцэртах, фестывалях, конкурсах.

Вучэбнае выданне

ІНСТРУМЕНТАЛЬНЫ АНСАМБЛЬ
(скрыпка, альт, віяланчэль)

*Тыпавая вучэбная праграма навучэбнай дысцыпліне
для спецыяльнасці 1-17 03 01 Мастацтва эстрады (па напрамках),
напрамку спецыяльнасці
1-17 03 01-01 Мастацтва эстрады (інструментальная музыка)*

Карэктар В. Б. Кудласевіч
Тэхнічны рэдактар Л. М. Мельнік

Падпісана ў друк 2020. Фармат 60x84 ¹/₁₆.
Папера офісная. Рызаграфія.
Ум. друк. арк.. Ул.-выд. арк. . Тыраж экз. Заказ .

Выдавец і паліграфічнае выкананне:
установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў».
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы,
распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 1/177 ад 12.02.2014.
ЛП № 02330/456 ад 23.01.2014.
Вул. Рабкораўская, 17, 220007, г. Мінск.